

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
«POLITICUS» РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
УНІВЕРСИТЕТУ УШИНСЬКОГО
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ І
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ:
ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА КУЛЬТУРНІ
ВИМІРИ**

16 травня 2022 р.

м. Одеса

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № _
від 26. 05. 2022 р.)

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Долженков О. Ф. – доктор політичних наук, доцент, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Музиченко Г. В. – доктор політичних наук, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Ростецька С. І. – доктор політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, старший викладач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Швець С. Л. - кандидат політичних наук, асистент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Добровольська Г. Д. – студентка 4-го курсу спеціальності «Право» ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Гладка В. В. – студентка 3-го курсу спеціальності «Політологія» ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Сучасні виклики соціально - політичного розвитку:

С 91 політико-правові, соціально-економічні та культурні виміри : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених (м. Одеса, 16 травня 2022 р.). Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально - політичних досліджень «Politicus», 2022. 104 с.

УДК 321(477)(063)

© ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2022

© Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2022

Рабейя Діна Амр, студентка 3 курсу спеціальності «Середня освіта (англійська мова і література)» ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

ДЕМОКРАТІЯ ТА ЇЇ ІСТОРИЧНІ ФОРМИ

«Слово демократія має давньогрецьке походження і буквально перекладається як “народовладдя”. Зараз демократія як політичне явище означає політичний режим, що характеризується гармонійним поєднанням правової соціальної держави та розвиненого громадянського суспільства, де реалізовано демократичні принципи» [1].

«Відомі два головних історичних типа демократії – безпосередня і представницька. В безпосередній демократії вищим законодавчим органом є народне зібрання. Втім, управлінські функції тут здійснюють не всі разом, а окремі люди, безпосередньо обрані народом. В представницькій вищим законодавчим органом стає представницький орган – зібрання обраних народом представників, – який вже призначає функціонерів державного управління» [2]. «Вперше у відомій нам історії людства демократичний лад був запроваджений у Елладі в Афінах за часів правління відомого політичного керівника, мислителя і правника Солона (VII ст. до н. е.) та розвивався з перервою під час правління тирана Пізістрата, який узурпував владу після Солона, вже при новому демократичному правителі Клісфені (кін. VI ст. до н.е.)» [3]. «В епоху Середньовіччя питання демократії стали майже-забутими, бо головна політична дилема полягала у змаганнях за зверхність папської чи королівської влади, Церкви та монархії. Окремою формою демократії слід вважати комунальне самоврядування міст середньовічної Європи. Ця система під назвою “Магдебурзьке право” існувала у XV-XVII ст. також у містах України – Києві, Львові, Кам’яні та ін.» [2].

Демократичні засади державного врядування Нового часу були значно ширші від демократичних свобод античної республіки, що була заснована на рабовласницькому способі виробництва і життя, відтепер було проголошено

формальне право кожного брати участь в управлінні державою, це вже не привілеї окремих громадян, бо за часів античності переселенці, що вважались напів-громадянами, були істотно обмежені у правах, тоді як раби ніяких прав взагалі не мали. «Сучасні концепції демократії доволі строкаті. Вони включають у себе ліберальну концепцію, колективістську, ціннісну, плюралістичну теорії та різняться одна від одної, однак, спільним для будь-якої концепції є визнання самоцінності народовладдя, розуміння того, що народ є центром політичного життя, носієм влади, що слід долати його відчуження від реального владного механізму» [3].

Демократичний політичний режим найповніше проявляється за республіканської форми державного правління парламентарного чи президентського типу. Цілком демократичними можуть бути й парламентарні монархії. Проте за будь-якої форми державного правління до числа важливих-спільних рис демократичних режимів належить пріоритет прав людини над правами держави, що означає визнання пріоритету громадянського суспільства над державою. «У цьому полягає принципова відмінність у стосунках між державою і громадянським суспільством за демократичного політичного режиму. Якщо за авторитарного режиму громадянське суспільство зберігається, але підпорядковується державі, то в умовах демократії держава і громадянське суспільство виступають партнерами. Вони на паритетних засадах беруть участь у вирішенні тих чи інших суспільних проблем» [4].

За демократичного політичного режиму громадянське суспільство здійснює ефективний контроль над державою через засоби прямої і представницької демократії, свої політичні інститути — політичні партії, групи інтересів, засоби масової інформації. «Основоположні риси демократії перетворили її на соціальну цінність в уяві людей і можуть бути охарактеризовані як демократичні цінності. Демократичні цінності – це уособлення значущості демократії, привабливості її для більшості людей, те, заради чого демократію варто захищати, завдяки чому вона здобуває нових прихильників в усьому світі» [5]. Отже, мова йде про специфічні непересічні цінності демократії, які характеризують людське існування в усій його повноті й багатоманітності.

Сама демократія в сучасному світі є важливою і загально визнаною цінністю. Але вона утверджується і набирає справжньої сили лише за умови, що люди усвідомлюють, за що вони її цінують, чого хочуть досягти з її допомогою і що захистити.

Література

1. Бебик В.М. Політологія для політика і громадянина: Монографія. - К.: МАУП, 2003. - 424 с. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-72.html> (дата звернення: 13.05.2022)
2. Політологія - Узагальнюючий підручник. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-6.html> (дата звернення: 13.05.2022)
3. Цюрупа М.В., Ясинська В.С. Основи сучасної політології. Підручник для студентів ВУЗів. - К.: Кондор, 2009. - 354 с. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-156.html> (дата звернення: 13.05.2022)
4. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Навчальний посібник. - К.: Либідь, 2005. - 576 с. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-52.html> (дата звернення: 13.05.2022)